

De Økonomiske Råd

Formandskabet

PRESSEMEDDELELSE *KLAUSULERET TIL DEN 7. OKTOBER 2014 KLOKKEN 11.30*

Efterårets vismandsrapport har to kapitler:

- Kapitel I indeholder en konjunkturvurdering, en vurdering af overholdelsen af de finanspolitiske målsætninger samt anbefalinger vedrørende den økonomiske politik
- Kapitel II indeholder analyser af og anbefalinger vedrørende dagpengesystemet

I. Konjunktursituationen og den økonomiske politik

Markant nedjustering af skøn for BNP-væksten i 2014, men fortsat positivt syn på udviklingen i beskæftigelsen

Forventningen til BNP-væksten i 2014 nedjusteres i efterårets vismandsrapport til ½ pct. I foråret var vurderingen 1½ pct. Bag nedjusteringen ligger en svag udvikling i den indenlandske efterspørgsel og eksporten i første halvår og en forøget usikkerhed om den internationale situation.

Den underliggende udvikling i dansk økonomi er dog bedre, end nedjusteringen af skønnet for BNP-væksten giver indtryk af. Væksten i de private byerhverv, som står for størstedelen af den private beskæftigelse, nedjusteres kun lidt, og der er fortsat udsigt til fremgang i beskæftigelsen.

Formandsskabet vurderer, at en grundlæggende sund økonomi i de danske husstande og virksomheder giver basis for fremgang. I 2015 ventes væksten at blive omkring 1½ pct., og i 2016 ventes økonomien at tage yderligere fart med en stigning i BNP på ca. 2½ pct. Beskæftigelsen ventes at stige med omkring 70.000 personer i perioden 2014-16, heraf knap 60.000 i den private sektor.

Overvismand Hans Jørgen Whitta-Jacobsen siger:

“Nedjusteringen af den forventede BNP-vækst i 2014 giver et overdrevet billede af, hvor meget konjunktursituationen er forværret. Grundlæggende er der en positiv udvikling i beskæftigelsen. Vi vurderer, at husholdninger og virksomheder har det økonomiske fundament, der kan danne grundlag for fremgang i dansk økonomi.”

Finanspolitisk vagthund

Formandskabets vurderinger i medfør af rollen som finanspolitisk vagthund er sammenfattet i nedenstående tabel.

Målsætning	Vurdering
Holdbarhed	<ul style="list-style-type: none"> ● Finanspolitikken er grundlæggende holdbar, jf. <i>Dansk Økonomi, forår 2014</i>
Mellemfristet udvikling i offentlig saldo	<p><i>Strukturel saldo</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Underskud på 0,4 pct. af BNP i 2014-15 og på 0,5 pct. af BNP i 2016 ● Underskud mindre end 0,4 pct. af BNP i 2017-20 <p><i>Faktisk saldo</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ● -3,6 pct. af BNP i 2015 ● -2,7 pct. af BNP i 2016 ● Fra 2017 til 2020 gradvis forbedring til et overskud på 0,3 pct. i 2020
Udgiftslofter afstemt med finanspolitiske målsætninger	<ul style="list-style-type: none"> ● Ikke plads til at udnytte lofterne i 2015-17 indenfor grænsen for den strukturelle saldo ● Lofterne for 2018 fastsat i overensstemmelse med målsætningerne for de offentlige finanser
Udgiftslofter overholdt i planlægningsfasen	<ul style="list-style-type: none"> ● Økonomiaftaler med regioner og kommuner samt finanslovsforslag for 2015 ligger indenfor lofterne

Anm.: Overholdelsen af de finanspolitiske målsætninger vurderes ud fra farvekoderne:
Rød: Formel grænse eller målsætning vurderes ikke at blive overholdt.
Gul: Formel grænse eller målsætning vurderes tæt på ikke at blive overholdt, og der er risiko for manglende overholdelse.
Grøn: Formel grænse eller målsætning vurderes at blive overholdt.
Vurderingen er baseret på den forudsatte politik i finanslovsforslaget for 2015 samt de nationalregnskabsdefinitioner, der var gældende indtil den 13. september 2014. Vurderingen inddrager dermed ikke den af regeringen netop foreslåede skatterabat på kapitalpensioner og LD.

Overvismand Hans Jørgen Whitta-Jacobsen siger:

“Vi vurderer på basis af finanslovsforslaget, at det faktiske underskud i 2015 vil overskride EU’s 3 pct.-grænse. Samtidig vurderer vi, at det strukturelle underskud både i 2015 og 2016 vil ligge meget nær, men dog på den rigtige side af, budgetlovens ½ pct.-grænse.”

Behov for finanspolitiske stramninger i 2015 og 2016

Formandskabet vurderer, at overskridelsen af EU’s underskudsgrænse vil være midlertidig, og derfor betragtes det som mest sandsynligt, at Danmark ikke vil blive “sendt i procedure” og modtage en EU-henstilling om at stramme finanspolitikken.

Alligevel er der behov for en stram finanspolitik i 2015. Det skyldes ikke bare det forventede underskud på den faktiske saldo i 2015, men nok så meget at der forventes strukturelle underskud tæt på ½ pct.-grænsen både i 2015 og 2016.

Overvismand Hans Jørgen Whitta-Jacobsen siger:

“Det strukturelle underskud kører i disse år lige på ½ pct.-grænsen. Derfor er der behov for en stram finanspolitik. Den stramning, regeringen lægger op til i sit finanslovsforslag, er forsvarlig, men samtidig en undergrænse for en anbefalelsesværdig opstramning.”

“I 2016 kan det blive relevant med en større stramning af finanspolitikken end den ret beskedne stramning, regeringen planlægger – både fordi de offentlige underskud fortsat forventes at ligge tæt på grænserne, og fordi konjunktursituationen forventes markant forbedret”.

Indfør lånegrænse for boliglån med variabel rente

Det kan ikke udelukkes, at Danmark kan komme til at opleve en stor og langvarig stigning i renten på et tidspunkt, hvor der i forvejen er et økonomisk tilbageslag. Det kan ske i forbindelse med en langstrakt valutakrise. Når renten stiger, vil variabelt forrentede lån blive dyrere. Det får låntagerne til at reducere forbruget, hvilket vil forstærke tilbageslaget. Dermed er det ikke kun låntagerne, men hele samfundet, der rammes. Den store udbredelse af variabelt forrentede lån udgør således en makroøkonomisk risiko.

Finanstilsynet har foreslået en tilsynsdiamant for realkreditinstitutter, og det er et godt initiativ, men regulering på institutniveau bør ikke stå alene. En oplagt måde at understøtte tilsynsdiamanten på er at sætte en grænse for, hvor stor en del af boligens værdi, man kan sætte i pant for lån med variabel rente. Grænsen bør gælde for summen af lån optaget i realkredit- og pengeinstitutter.

Overvismand Hans Jørgen Whitta-Jacobsen siger:

“I dag kan man reelt sætte 100 pct. af husets værdi i pant for lån med variabel rente. En behersket nedsættelse af denne grænse vil reducere den makroøkonomiske risiko. Derfor er det en god idé at indføre en lånegrænse for variabelt forrentede boliglån.”

II. Dagpengesystemet

Dagpengesystemet giver en forsikring af indkomsten ved arbejdsløshed og bidrager til omfordelingen i samfundet. Forsikringselementet er svækket i takt med, at kompensationsgraden igennem en længere årrække er reduceret. Det kan få flere til at fravælge dagpengesystemet, og det kan i sidste ende føre til en svækkelse af det fleksible arbejdsmarked.

Dagpengereformen vurderes at øge beskæftigelsen med 15.000 personer på lang sigt
En analyse af dagpengereformen fra 2010 tegner et billede af, at reformen fuldt indfaset vil reducere den strukturelle ledighed med ca. ½ pct.point og øge den strukturelle beskæftigelse med ca. 15.000 personer. Det er dog tal, der er forbundet med usikkerhed.

Overvismand Hans Jørgen Whitta-Jacobsen siger:

“Vi vurderer, at dagpengereformen vil styrke den strukturelle beskæftigelse med omkring 15.000 personer. Vores analyse underbygger, at de ledige reagerer på ændringer i de økonomiske incitamenters.”

Konjunkturafhængige dagpenge er en god idé

Hvis dagpengeperiodens længde gøres afhængig af konjunktursituationen, så man kan få dagpenge i længere tid, når det er svært at finde job, vil det skabe større lighed blandt de, der bliver ledige. Det skaber en bedre forsikring og kan øge den strukturelle beskæftigelse.

Det er vigtigt, at konjunkturafhængigheden bliver regelbaseret frem for diskretionær, fordi det gør systemet forudsigeligt og skaber bedre incitamenters. Arbejdsmarkeds-kommissionens model for et sådant system kan med justeringer være et godt udgangspunkt.

Overvismand Hans Jørgen Whitta-Jacobsen siger:

“En dagpengeperiode, der afhænger af konjunktursituationen, vil give mere lige vilkår for personer, der bliver ledige i forskellige konjunktursituationer.”

“Et konjunkturafhængigt dagpengesystem bør være baseret på faste regler frem for løbende justeringer hen ad vejen.”

Forsikringsmæssig fairness versus traditionel indkomstlighed

Forbedringer af dagpengesystemet kan tilstræbe at forøge den forsikringsmæssige fairness eller tage hånd om mere traditionelle lighedskriterier. Det er med fagøkonomiske briller ikke muligt entydigt at pege på, om man bør fokusere på det ene eller det andet. Det er i sidste ende en politisk beslutning.

En forhøjelse af dagpengesatsen i starten af ledighedsperioden betinget af en stærk beskæftigelseshistorik kan styrke den *forsikringsmæssige fairness* uden at indebære voldsomt forhøjede dagpengeudgifter. Det vil være til gavn for arbejdsmarkedets kernetropper, der i udgangspunktet er dem, der bidrager mest til dagpengesystemet. En sådan forhøjelse vil gøre det mere attraktivt for denne gruppe at blive i forsikringsystemet, og den kan dermed bidrage til at understøtte opretholdelsen af det fleksible danske arbejdsmarked.

En permanent etårig arbejdsmarkedsydelse eller en lempelse af genoptjeningskravet kan omvendt styrke *indkomstsikringen* for den gruppe, der falder ud af dagpengesystemet.

Overvismand Hans Jørgen Whitta-Jacobsen siger:

“Man kan skabe en højere grad af forsikringsmæssig fairness, hvis man øger dagpengesatsen ved korte ledighedsforløb. Forhøjelsen kan gøres betinget af en høj grad af forudgående beskæftigelse. Det vil styrke værdien af arbejdsløshedsforsikringen for arbejdsmarkedets kernetropper, der i udgangspunktet er dem, der bidrager mest til systemet.”

“En bekymring for forsørgelsesgrundlaget for de, der opbruger dagpengereetten, kan mest målrettet imødegås ved et lempeligere genoptjeningskrav eller ved en permanent, eksempelvis etårig arbejdsmarkedsydelse. Begge dele trækker mod en mere lige indkomstfordeling blandt de forsikrede, men samtidig mod en højere strukturel arbejdsløshed.”

Vismandsrapporten er udarbejdet af De Økonomiske Råds formandskab til mødet i Det Økonomiske Råd den 7. oktober 2014. Vurderinger og anbefalinger i rapporten og i denne pressemeddelelse er alene formandskabets.

Det Økonomiske Råds formandskab består af: Hans Jørgen Whitta-Jacobsen, Claus Thustrup Kreiner, Michael Svarer samt Eirik Schrøder Amundsen.

Der vil være pressemøde den 7. oktober 2014 kl. 12:00 i Amaliegade 44.

For yderligere oplysninger, kontakt:

*John Smidt
Direktør for De Økonomiske Råd
Tlf.: 33 44 58 01/61 85 20 41
Mail: jsm@dors.dk*

Læs mere om De Økonomiske Råd på www.dors.dk